

BEDİR SAVAŞI VE KADER

Her şeyin kaderini /ölçüsünü belirleyen Allah, elbette hayrın da şerrin de kaderini /ölçüsünü belirlemiştir. Buna inanmayan kişi, Müslüman olamaz.

Kader, bir şeyin değerini, özelliklerini ve sınırlarını gösteren ölçüdür¹. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Biz, yarattığımız her şeyi bir kadere /ölçüye göre yaratırız.” (Kamer 54/49)

“Bütün yetkileri elinde tutan Allah, her türlü iyiliğin kaynağıdır. Her şeye bir kader /ölçü koyan, ölümü ve hayatı yaratan O’dur. Bunlar, hanginiz daha güzel iş yapacak diye sizi yıpratıcı bir imtihandan geçirmesi içindir. Daima üstün olan ve kusurları örten O’dur.” (Mülk 67/1-2)

Allah, sistemini imtihan için kurmuş, bunun bir bilgi imtihanı değil, cihad ve sabır imtihanı olduğunu bildirmiş, bu sebeple kimin başarılı olacağını önceden bilmediğini şöyle açıklamıştır:

“Şurası kesin ki içinizden cihad edenleri ve sabırlı / kararlı davrananları bilinceye ve gerçek yüzünüzü ortaya çıkarıncaya kadar sizi zorlu bir imtihandan geçireceğiz.” (Muhammed 47/31)

“Yoksa Allah içinizden cihad edenleri bilmeden, sabredenleri de bilmeden Cennet’e gireceğinizi mi hesap etmiştiniz!” (Âl-i İmrân 3/142)

Cihad, düşmanın, şeytanın ve arzuların baskısına var gücüyle direnmektir². Sabır ise şartlar ne olursa olsun kararlı davranıp duruşunu bozmamaktır³. Duruşunu

bozmadan yoluna devam etmek, cihadı da içerdiği için Kur’an’da daha çok sabırlı olmaya vurgu yapılır⁴. İmtihani, doğruları ilk sıraya alanlar kazanır. Menfaatlerini ilk sıraya alanlar ise imtihanı kaybederler.

İnsan ve cin şeytanları, doğru yolun üstünde oturur, zihinleri karıştırarak insanları o yoldan uzaklaştırmaya çalışırlar. Bu, herkesin yapabileceği bir iş değildir. İsrailoğulları, kendilerine en çok nebî ve kitap gönderilen toplum olduğu için âyetleri çarpıtmayı en iyi bilenler onlardan çıkar. Nebîmiz hayatta iken Medine’de, âyetleri çarpıtan Yahudi münafıklar vardı. Allah Teâlâ, onları bize şöyle tanıtmıştır:

“Şimdi bunların (bu Yahudilerin) size inanıp güvenmelerini mi bekliyorsunuz? İçlerinden bir takımı Allah’ın sözünü (Kur’an’ı) dinliyor, akıllarına da ya-tıyor, sonra onu tahrif ediyorlar⁵ /anlamını çarpıtıyorlar. Bunu bile bile yapıyorlar.

Allah’ın kitabına inanıp güvenenlerle karşılaşınca ‘Biz de ona inanıp güvendik!’ diyor, birbirleriyle baş başa kalınca da şöyle diyorlar: ‘Allah’ın size gösterdiği şeyi (Kur’an’ın doğruluğunu) onlara mı söylüyorsunuz? Rabbinizin katında size karşı delil getirsinler diye, öyle mi? Hiç aklınızı çalıştırmaz mısınız?’” (Bakara 2/75-76)

1 Ahmed b. Faris b. Zekeriyâ, Mu’cemu mekâyis’ul-luğa, Beyrut, tarihsiz. قدير md.

2 Rağib el-İsbahânî, el-Müfredât, Tahkik: Safvân Adnan Davudî, Dimaşk ve Beyrut 1412/1992, جهاد md.

3 el-Müfredât صبر md.

4 Bakara 2/153, 155, 249, Âl-i İmrân 3/17, 146, Enfâl 8/46, 66, Enbiya 21/85, Sâffât 37/102.

5 Tahrif (التحريف), iki tarafa yüklenebilecek bir anlamı, kolayca anlaşılmayacak biçimde, sözün akışına uygun olmayan tarafa çekmektir. Tahrif, metinde değil anlamda olduğu için Kur’an, önceki kitapların ana metinlerini tasdik eder. Ama tahrif kelimesi de tahrif edilip ona “tebdil” yani metni değiştirme anlamı verildiği için hem Kur’an’ın önceki kitapları tasdik ettiği unutturulmuş hem de Kur’ân ayetlerinde yapılan anlam kaydırmalarının üstü örtülmüştür. En fazla tahrif, Yahudileri rahatsız eden ayetlerde olmuştur. Nitekim bu âyetteki tahrif, meal ve tefsirlerde Kur’an ile değil Tevrat ile ilişkilendirilmiştir.

Yahudilerin, Nebîmiz hayatta iken başlattıkları çarpıtmalar, bugün de devam etmektedir. Daha sonra görüleceği gibi onların çarpıtmalarından etkilenen geleneksel yapı, şöyle bir inanç oluşturmuştur:

“Herhangi bir şeyin belirli bir şekilde meydana gelmesini, Allah’ın ezelde dilemiş olmasına kader, o şeyi, zamanı gelince meydana getirmesine de kaza denir. Allah’ın ezelden dilediği bir şeyin olmaması mümkün değildir. Allah’ın ilmi, kulun seçimine bağlı olup, Allah’ın ezeli mânada bir şeyi bilmesinin, kulun irade ve seçimi üzerinde zorlayıcı bir etkisi yoktur.”⁶

Medreselerde ve okullarda, zihinleri yıllarca şartlandırılmış kişiler, Müslümanların karşısına âlim sıfatıyla çıkarıldıkları için bu konuda aklın kullanılması da yasaklanabilmiş ve şöyle denilmiştir:

“Kader, iç yüzünü ancak Allah’ın bilebileceği, mutlak ve kesin bir biçimde çözümlenmesi mümkün olmayan ilâhî sırdır⁷. Kader konusunu kesin biçimde çözmeye girişmek, insanın kapasitesini zorlaması ve imkânsıza tâlip olması demektir⁸.”

Halbuki **“Allah, aklını kullanmayanları pislikler içinde bırakır.”** (Yûnus 10/100)

6 Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s. 30-31, paragraf 67-71’in özeti. İstanbul 1986.

7 Diyanet İlmihali c. I, s. 135, Kaza ve Kadere İman, (Kader bölümünün yazarı Ahmet Saim Kılavuz) İlmî Müşavere ve Redaksiyon Heyeti, Hayrettin Karaman, Ali Bardakoğlu, Telif Heyeti, Hüseyin Algül, Ali Bardakoğlu, İbrahim Kafî Dönmez, Mehmet Erkal, Ömer Faruk Harman, Ahmet Saim Kılavuz, Süleyman Uludağ, İrfan Yücel. İstanbul 1998.

8 Diyanet İlmihali c. I, s. 133.

Bu yazıda, Kur’an’daki inanç esasları gösterildikten sonra geleneksel kader anlayışının yanlışlığı, Bedir Savaşı ile ilgili âyetler ışığında ortaya konacaktır. O âyetlerin, Bedir Savaşı ile ilgisinin iyice koparıldığına da dikkat edilirse oynanan oyunun büyüklüğü çok net olarak görülebilir.

A- Kur’an’da İnanç Esasları

Kaderi, inanç esasları içine sokuşturanlar, imanın şartlarını altya çıkarmışlardır ama Kur’an’da imanın şartı beştir. Bunları şu iki ayetten öğreniyoruz:

“Erdemli olmak, yüzünüzü doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Ama erdemli olan, Allah’a, âhiret gününe, meleklerle, kitaplara ve nebîlere inanıp güvenen kişidir.” (Bakara 2/177)

“Ey inanmış kimseler! Allah’a, Elçisine, Elçisine indirdiği Kitab’a ve daha önce indirdiği kitaplara inanıp güvenin. Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, elçilerini ve âhiret gününü görmezlikte direnir de kâfir olursa derin bir sapıklığa düşmüş olur.” (Nisâ 4/136)

Bu âyetlerde Allah’a, meleklerine, kitaplarına, elçilerine ve âhiret gününe inanmak, imanın şartı sayılmış ama kadere imandan söz edilmemiştir. Kadere iman sözü, Kur’an’da yoktur.

Kadere iman konusundaki delil, meşhur “Cibrîl hadisi”dir. Rivayete göre Cebrâil (a.s.) Nebîmize: “İman nedir?” diye sormuş, o da: **“Allah’a, meleklerine, kitap-**

larına, elçilerine, âhiret gününe ve kadere, onun hayrına da şerrine de inanmandır” cevabını vermiştir⁹. Bu hadisi en kapsamlı şekilde rivayet eden Sahih-i Müslim’in kader ile ilgili ifadesi şöyledir:

“Kadere yani onun hayır ile ilgili olanına da şerle ilgili olanına da inanmandır.”

Her şeyin kaderini /ölçüsünü belirleyen Allah, elbette hayrın da şerrin de kaderini /ölçüsünü belirlemiştir. Buna inanmayan kişi, Müslüman olamaz. Allah bununla da kalmamış hayır veya şer işleyenlere vereceği karşılığın ölçülerini de belirlemiş ve şöyle buyurmuştur:

“Güzel davrananlara daha güzeli ve fazlası vardır. Yüzlerinde ne bir karar ne de bir aşağılanma izi olur. İşte onlar cennet ahalisidir, onlar orada ölümsüz olarak kalacaklardır. Kötü işlerle uğraşmış olanların cezası ise yaptıkları kötülüğün dengidir.” (Yûnus 10/26-27)

Görüldüğü gibi Cibrîl hadisi, hayrın da şerrin de bir kaderinin yani ölçüsünün olduğuna inanma dışında bir anlam ifade etmez. Onun kadercilere delil olması mümkün değildir. Kaldı ki hadis kitaplarında Cibrîl hadisinin “kadere iman” ifadesini içermeyen rivayetleri de mevcuttur.

Şimdi İslam tarihinde çok önemli yeri olan Bedir Savaşını, Allah’ın koyduğu kadere yani ölçüye ve kurallara uymamanın nelere mal olduğunun örneği olarak ele alacağız.

B- Bedir Savaşı Öncesi Mekke

Nuh tufanında yıkılan Kâbe’yi yeniden inşa eden İbrahim aleyhisselama Allah Teâlâ şu emri vermişti:

“İnsanlar içinde haccı ilan et; yaya olarak ve bitkin bineklerle derin vadilerden geçip sana gelsinler. Bunu, menfaatlerini görmek, bir de bilinen günlerde Allah’ın size rızık olarak verdiği en’am /koyun, keçi, sığır ve deve türü hayvanlar üzerine O’nun adını anmak için yapsınlar. Onlardan siz yiysin, eli darda olan yoksula da yedinir.” (Hacc 22/27-28)

9 Müslim, “İmân”, 1; Ebû Dâvûd, “Sünnet”, 15; İbn Mâce, “Mukaddime”, 9.

O sırada İbrahim aleyhisselam da Allah Teâlâdan şunları istedi:

“‘Rabbim! Burayı güvenli bir şehir yap! Buranın halkından, Allah’a ve âhiret gününe inananları her üründen yararlandır!’ Allah şöyle dedi: ‘Âyetleri görmezlikte direneni de bir süre yararlandırır, sonra onu ateş azabına mahkûm ederim. Ne kötü hale gelmektir o!’” (Bakara 2/126)

Bu tarihten itibaren Mekke, dünyanın en güvenli şehri olmuştu. Hacca ve umreye gelen, kurban kesen ve orada kurulan panayırlara katılanlar, orasını çok hareketli bir şehir haline getirmişti. Bu da Mekkelilere büyük bir itibar sağlıyordu. Mekkeliler, Muhammed aleyhisselamın Allah’ın elçisi olduğunu anlamışlardı ama farklı söylemlerinin, kendilerine itibar kaybettireceğini düşündükleri için ona karşı çıkıyorlardı. Bunu şu âyetten öğreniyoruz:

“(Mekkeliler) şöyle dediler: ‘(Ya Muhammed!) Bu rehber (Kur’an’a) seninle birlikte uysak yerimizden, yurdumuzdan ediliriz.’” (Kasas 28/57)

1- Mekke’yi Kaybetme Uyarısı

Müşrikler, itibar kaybı korkusuyla Nebimizden ve müminlerden kurtulmak için baskılarını artırdıkları sırada şu âyetler indi:

“(Bak Muhammed!) Seni bu topraktan (Mekke’den) çıkarmak için yerinden oynatmak üzereler. Çıkarırlarsa senden sonra burada fazla kalamazlar. Senden önce gönderdiğimiz elçilere uygulanan sünnet / kanun budur. Bizim sünnetimizde bir değişiklik bulamazsın.” (İsrâ 17/76-77)

Mekke’de inen şu âyetlerle de orasının, Müslümanların hakimiyetine geçeceği ilan edildi:

“(Ey müşrikler!) Başınıza geleceği söylenenler, mutlaka gelecektir. Siz bunun önüne geçemezsiniz. (Muhammed!) Onlara de ki ‘Ey halkım! Elinizden ne geliyorsa yapın. Ben de yapacağım. Sonunda bu yurt (Mekke) kimin olacak, öğreneceksiniz. Yanlış yapanlar umduklarına asla kavuşamazlar.’” (En’âm 6/134-135)

2- Perslerin Romalıları Yenmesi

Baskıların artırdığı sırada Perslerin Romalıları yendiği haberi yayıldı. O zaman şu âyetler indi:

“ELİF! LÂM! MÎM! Romalılar yenildiler. Yeryüzünün en çukur yerinde (Luî gölü bölgesinde). Onlar, bu yenilginin ardından galip geleceklerdir. Dokuz yıl içinde¹⁰! Önce de sonra da bütün yetki Allah’ındır. O gün müminler sevineceklerdir. Allah’ın yardımıyla! Allah tercih ettiğine yardım eder. O daima üstündür, ikramı boldur. Bu, Allah’ın sözüdür. Allah sözünden dönmez. Ama insanların çoğu bunu bilmez.” (Rûm 30/1-6)

Bu âyetleri, önceki âyetlerle birlikte düşününce ilk akla gelen, Müslümanların 9 yıl içinde Mekke’ye hâkim olabileceğidir. Bu, Mekkelilerde huzur bırakmamış olmalıdır. Yapmaları gereken şey, Müslümanlardan tamamen kurtulmanın yollarını aramaktır.

Geleneksel kader inancı, imtihanın cihad ve sabır imtihanı olduğunu unutturup zihinlere, bilgi imtihanı gibi yerleştirdiği için ona inananlar, gelecekte haber veren âyetleri, kendilerine delil almaya çalışırlar. Halbuki onlar, birer imtihan sorusu gibidir. Aşağıda görüleceği gibi Bedir Savaşında Müslümanlar Allah’ın savaş için koyduğu kadere yani ölçüye uymak için gereken sabrı ve çabayı gösteremedikleri için Mekke’yi alamadılar. O savaşta galip gelmeleri, sırf Allah’ın yardım sözü vermiş olmasından dolayıdır. Yoksa mağlup olacaktı. Yani savaşı kazandılar ama imtihanı kaybettiler.

3- Savaş Hukuku İle İlgili Âyetler

Mekkeli müşriklerin her geçen gün artan baskıları, hem Nebîmizi hem de ona inananları Medine’ye hicrete mecbur etti. Allah Teâlâ onların Mekke’yi ele geçirmelerini istediğinden Medine’de, savaş hukuku ile ilgili şu âyetleri indirdi:

10 Muhammed aleyhisselam 610’da nebî olarak görevlendirildi. Nebîliğinin 5. yılına denk gelen 614’te Perslerin Kudüs’ü aldığı anlatılır. (Meydan Larousse, Sasani, sf. c. 11, s. 24 1981) Herakleios’un Bizans İmparatoru olmasından sonra İranlılara karşı Hazarlar ile anlaşığı ve tam dokuz yıl sonra, 622 yılında Sasanileri yenilgiye uğrattığı belirtilir. (Meydan Larousse Kudüs Md. c7, s. 612 (1981) Bedir Savaşı 624’te yapılmıştır. Burada iki yıllık bir fark vardır. Bunu araştırıp gerçeği ortaya çıkarmalarını tarihçilerimizden bekliyoruz.

“Ey Nebî! Müminleri savaşa teşvik et. Sizden sabırlı yirmi kişi, iki yüz kişiyi yener. İçinizden sabırlı yüz kişi de kafirlerden /âyetleri görmezlikte direnenlerden bin kişiyi yener. Çünkü onlar, anlayışsız bir topluluktur.” (Enfâl 8/65)

“Âyetleri görmezlikte direnenlerle (kafirlerle) savaşta karşılaşıncaya boyun köklerini vurun. Etkisiz hale getirince onları, sıkı güvenlik çemberine alın. Sonra karşılıksız ya da fidye alarak serbest bırakın ki savaşın doğurduğu bir sıkıntı kalmasın. Allah’ın tercihi farklı olsaydı onların hakkından kendisi gelirdi. Böyle olması, birinizi diğerinizle yıpratıcı bir imtihandan geçirmesi içindir. Allah, kendi yolunda öldürülenlerin yaptıklarını karşılıksız bırakmaz.” (Muhammed 47/4)

“Ey inanıp güvenenler! Ordu halinde kâfirlerle karşılaştığınızda sakın arkanızı dönmeyin! Savaş için bir mevzi tutma ya da bir birliğin yanında yer alma dışında kim o gün arkasını dönerse Allah’ın öfkesiyle yüz yüze gelir. Onun varacağı yer cehennem olur. Ne kötü hale gelmektir o!” (Enfâl 8/15-16)

“Onları savaşta yakalarsan öyle bir dağıt ki, arka- larındakiler de dağılsınlar. Belki akıllarını başlarına alırlar.” (Enfâl 8/57)

İşte bütün bunlar, Allah’ın savaş için belirlediği kader yani koyduğu kurallardır. Müslümanlar bugün de bu kurallara uymazlarsa girdikleri her savaşı kaybederler.

4- Bedir Savaşının Ayak Sesleri

Mekke’nin hâkimi olan Kureyşliler, ticaret için kışın Yemen ve Habeşistan’a; yazın Filistin, Şam, Mısır ve Irak bölgelerine giderlerdi.¹¹ Kendi adlarını taşıyan şu sure onların, hem ticari yönden hem de diğer yönlerden saygın konumda ve tam bir güven içinde olduklarını bildirir:

“Kureyşliler, sıcak ilgi gördükleri için, sıcak ilgiyi, kış ve yaz yolculuklarında da gördükleri için bu Beyt’in (Kâbe’nin) Sahibine kulluk etsinler! Onlara

11 Ahmet Turan Yüksel, Nebî Bozkurt, Kervan, DİA, Ankara, 2002, c. 25. s. 298-299.

yiyecek verip aç bırakmayan, onları korkudan emin kılan Sahibine!" (Kureyş 106/1-4)

Kureyş, güven içindeydi ama çevrelerinde güvenlik yoktu. Bunu da şu ayetten öğreniyoruz:

"Çevrelerinde insanlar zorla alınıp götürülürken (Mekke'yi) güvenli ve dokunulmaz bir yer yaptığımızı görmüyorlar mı? Batıla inanıyorlar da Allah'ın iyilik ve ikramını görmezlikten mi geliyorlar?" (Ankebût 29/67)

Ebû Süfyân'ın başkanlığında Kureyş'e ait büyük bir ticaret kervanı Suriye'den gelirken Persler ile Romalılarının savaşacakları haberi yayıldı. Kervan 1000 deveden oluşuyordu¹². Rum Suresi, 1-6. ayetlere göre savaşı Romalılar kazanacak ve o gün Müslümanlar Allah'ın yardımıyla mutlu olacaklardı. Mekkeliler, tarihlerinde ilk defa büyük bir güven problemi yaşıyorlardı. Kervan, hatta Mekke bile ellerinden gidebilirdi. Halkın katılımıyla kısa sürede büyük bir ordu çıkardılar.

Müslümanların ordudan haberleri yoktu. Onlar, Allah'ın kendilerine kervanı vereceği umuduyla yola çıktılar. Beklemedikleri bir anda o orduyla karşılaştılar. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

"Siz vadinin (Bedir'in) alt tarafında, onlar vadinin üst tarafında, kervan ise biraz aşağınydaydı. Sözleşseydiniz böyle denk getiremezsiniz. Ama Allah, karar verdiği bir işi gerçekleştirsin; kendini bitirenler gerçeği görerek bitsinler, yaşayanlar da gerçeği görerek yaşasınlar diye böyle yaptı. Allah elbette dinleyen ve bilendir." (Enfâl 8/42)

Bedir, Medine'nin 160 km kadar güneybatısında, Kızılderiz'e 30 km uzaklıkta, Medine-Mekke yolunun Suriye kervan yoluyla kesiştiği yerde, küçük bir kasaba idi. Kervan pusuya düşmesin diye Ebû Süfyân, Bedir'den uzak olan ve nâdiren kullanılan sahil yolunu takip ediyordu¹³. Kervanın, Müslümanların aşağısında olması bundandı. İki ordunun Bedir'de buluşması ise her ikisinin de Suriye'den gelen ticaret kervanı için

yola çıktığının açık delilidir.

5- Müslümanların Savaşı İstememeleri

Allah Müslümanlara, savaşa hazır olma emri vermiş, savaş hukuku ile ilgili ayetler indirmiş ve Rûm 1-6. ayetlerle yardım sözü verdiği günde onları Mekke ordusu ile yüz yüze getirmişti. Bu durumda Allah, ya vadinin üst tarafındaki orduya galip getirerek onlara Mekke'yi verecek ya da alt taraftaki kervanı verip onları göçe zorlayan müşriklerden intikam aldıracaktı. Allah, Müslümanların savaşıp Mekke'yi ele geçirmelerini istiyordu. Bunu şu ayetlerden öğreniyoruz:

"Hani Allah (Rûm 1-6. âyetlerle) söz vermişti, o iki topluluktan biri kesin olarak sizindi. Siz silahsız olanı (kervanı) istiyordunuz. Oysa Allah, (İsrâ 17/76-77. âyetlerle) yaptığı vaadini gerçekleştirmek ve o kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu. Suçluların hoşuna gitmese de bunu, vaadini gerçekleştirmek ve o bâtılı (müşrik hakimiyetini) bitirmek için yapacaktı." (Enfâl 8/7-8)

Allah Müslümanların savaşıp Mekke'yi fethetmelerini istiyordu ama onların bir bölümü kervanı takibe çıkmaktan bile korkuyordu. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

"O gerçek (Rum 1-6. âyetlerde verdiği sözün günün gelmesi) sebebiyle Rabbin seni evinden çıkardığında, müminlerin bir kesimi tam bir isteksizlik içinde idiler. Her şey ortaya çıktığı halde göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi, o gerçek hakkında hâlâ seninle çekişiyorlardı." (Enfâl 8/5-6)

İlgili âyetler, bağlantıları ile birlikte dikkatle okununca görülür ki, bu iki âyette tekrarlanan "o gerçek = الْحَقِّ", Rumların galip geleceği gün Allah'ın Müslümanları sevindireceği gerçeğidir.

"O gerçek sebebiyle Rabbin seni evinden çıkardığında..." ifadesi de Nebimizin Bedir ordusunu Allah'ın emriyle oluşturup oraya götürdüğünü gösterir.

Bu açık gerçeğe rağmen kervanı takipte bile zorlanan Müslümanlar, savaşı göze alamazlardı. Allah, o gün ile ilgili vadinin gerçekleşmesi için birçok âyet indirerek müminleri cesaretlendirdi.

12 Ahmet Turan Yüksel, Nebi Bozkurt, Kervan, DİA.

13 Mustafa Fayda, "Bedir Gazvesi", DİA, İstanbul, 1992, c. 5. s. 325-327.

6- Savaşla İlgili Nesih

Allah Teâlâ, Müslümanların isteksiz tavırlarını görünce onlara, Enfâl 65. âyetle yüklediği, kendilerinin on katı düşmanla savaşıma zorunluluğunu, şu âyetle neshetti ve iki katına düşürdü:

“Şimdi Allah, sizde bir zayıflık olduğunu gördü ve yükünüzü hafifletti. Artık sizden sabırlı yüz kişi olursa iki yüz kişiyi yener. Sizden bin kişi de Allah’ın izniyle onlardan iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir.” (Enfâl 8/66)

İmtihan, sabır ve cihad imtihanıdır. Daha önce Allah şöyle demişti: **“Sizden sabırlı yirmi kişi, iki yüz kişiyi yener. İçinizden sabırlı yüz kişi de kafirlerden bin kişiyi yener** (Enfâl 8/65).” Allah, Müslümanların Mekke ordusu karşısında sabır gösterip direnemeyeceklerini görünce sorumluluklarını hafifleten yukarıdaki âyeti indirdi ki Mekke’de verdiği sözü yerine getirsin.

Allah Teâlâ bu indirimi yaptı ama Mekke ordusu onların iki katından fazlaydı. Bu defa da düşmanı Nebimize rüyasında az gösterdi. Bunu da şu âyetten öğreniyoruz:

“Ya Muhammed!) Allah onları rüyada sana az gösterdi. Çok gösterse cesaretinizi kaybedip savaşıma konusunda birbirinizle çekişirdiniz. Ama Allah, sizi bu hale düşmekten kurtardı. Çünkü O, içinde olanları bilir.” (Enfâl 8/43)

Allah, Mekke ordusunu Müslümanlara, Müslümanları da Mekke Ordusuna az gösterdi ki karara bağladığı Mekke’nin fethi, Bedir Savaşı ile gerçekleşsin. İlgili âyet şöyledir:

“Onlarla (Mekkelilerle) karşılaştığınızda da Allah, sizin gözünüze onları az gösteriyor, onların gözüne de sizi az gösteriyordu. Allah, karar verdiği bir işi (Mekke’nin Fethini) gerçekleştirmek için böyle yapmıştı. Her iş Allah’a bağlıdır. (O, ol demeden olmaz).” (Enfâl 8/44)

Allah’ın müşrik ordusunu Müslümanlara ne kadar gösterdiğini de şu âyetten öğreniyoruz:

“(Bedir’de) Karşı karşıya gelen iki toplulukta, sizin için bir âyet /belge vardır. Bir topluluk Allah yolunda savaşıyordu, diğeri ise kâfirlerdi. (Müminler) onları göz kararıyla kendilerinin iki katı görüyordu. Allah, tercih ettiğini yardımıyla destekler. İleri görüşlüler için bunda (bu savaşta) bir ibret vardır.” (Âl-i İmrân 3/13)

Allah’ın, Mekke ordusunu, Müslümanların iki katı göstermesinin sebebi onlara, kendilerinin iki katı düşmanla savaşıma görevi yüklemiş olmasıydı. Çünkü ancak bu şekilde sabır ve cihad imtihanına girmeye cesaret edebilirlerdi. **“Sizden bin kişi Allah’ın izniyle onlardan iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir.”** (Enfâl 8/66)

buyurulmasının sebebi buydu. Müşriklere Müslümanları az göstermesi de onların savaştan kaçmalarını içindi (Enfâl 8/44).

7- Meleklerle Verilen Destek

Müslümanların çaresizliği geçmediği için Allah’a yalvarıp yakarıyorlar, ondan yardım istiyorlardı. Allah Teâlâ onlara hem yardım etti hem de gece, rahat bir uyku uyumalarını sağladı.

“O gün (Bedir günü) Rabbinizden yardım istiyordunuz. O da ‘Ardı ardına gelen bin melek ile sizi destekliyorum.’ diye cevap verdi. Allah bunu, sırf size bir müjde olsun ve kalpleriniz yatışsın diye yaptı. Yoksa zafer, sadece Allah katındandır¹⁴. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.

O gün güven içinde sizi uykuya daldırdı. Sizi arındırmak, şeytanın yol açtığı yıkımı gidermek, kalplerinizi güçlendirmek ve sağlam bir duruş göstermenizi sağlamak için üzerinize gökten yağmur da yağdırdı.

Allah’ın, Mekke ordusunu, Müslümanların iki katı göstermesinin sebebi onlara, kendilerinin iki katı düşmanla savaşıma görevi yüklemiş olmasıydı. Çünkü ancak bu şekilde sabır ve cihad imtihanına girmeye cesaret edebilirlerdi

¹⁴ Zafer meleklerin yardımıyla olmaz. Allah zaferi doğru tercihte bulunana verir. (Bkz: Âl-i İmrân 13) Her şey Allah’ın koyduğu ölçülere göredir.

Meleklerle de şunu vahyetti: ‘Ben sizinle beraberim, siz müminleri cesaretlendirin. Ben de kâfirlerin yüreklerine korku salacağım. Öyleyse¹⁵ (ey müminler) siz de onların boyun köklerine ve parmaklarına vurun! Bunu yapın! Çünkü bu kafirler, Allah’ın ve Elçisi’nin karşısında yer aldılar. Kim Allah’ın ve Elçisi’nin karşısında yer alırsa bilsin ki Allah, işlenen suçla ceza arasında sıkı bağ kurar. (Onlara der ki:) Haydi tadın bakalım. Bu ateşin azabı, kafirler içindir.’” (Enfâl 8/9-14)

¹⁵ Bu sûrenin 10. âyetine göre Allah Teâlâ melekleri, kâfirleri öldürsünler diye değil; müminler için müjde olsun ve kalpleri yatışsın diye göndermiştir. Bedir savaşında müşriklerin sayısı binden azdı. Gelen bin melek onların boyunlarına ve parmak uçlarına vursaydı, hiçbir müşrik ayakta kalamazdı. Bu sebeple ayetteki “boyunlarının üstüne ve parmak uçlarına vurun” emri meleklerle değil, Müslümanlara verilmiştir.

Bütün bunlara rağmen Müslümanlar hâlâ savaşa cesaret edemiyordu. Cesaretlerini toparlasınlar diye destek, bin melekten üç bin meleğe çıkarıldı. Bunu da şu âyetlerden öğreniyoruz:

“Bedir’de çok çaresiz durumdayken Allah size yardım etmişti. Öyleyse Allah’a karşı yanlış yapmaktan sakının ki görevinizi yerine getirebilesiniz.

(Ya Muhammed! Bedir günü) müminlere şöyle diyordun: ‘İndirilmiş üç bin melekle Rabbinizin destek vermesi size yetmez mi!’ Yeter elbette. Ama korunma tedbirlerinizi alarak sabırlı davranırsanız onlar da ani bir baskınla üzerinize gelirlerse Rabbiniz size, yanınızdan ayrılmayan beş bin melekle destek verir. Allah bu desteği, sadece bir müjde olsun ve kalple-

riniz yatışsın diye verir. Zafer yalnızca, üstün olan ve kararları doğru olan Allah katındandır. (Allah'ın verdiği bu destek,) **âyetleri görmezlikte direnenlerin /kâfirlerin bir bölümünü ayırıp atmak veya onlara boyun eğdirmek içindir ki kaybedip alt üst olsunlar.**" (Âl-i İmran 3/123-127)

Âyette geçen "*korunma tedbirlerinizi alarak sabırlı davranırsanız*" ifadesi, zaferin sabırlı davranmaya, duruşunu bozmadan savaşa devam etmeye bağlı olduğunu anlatmaktadır. Melekler de sadece moral desteği vereceklerdi. Bunların hiçbiri, ezelden belli olacak şeyler değildir.

C- BEDİR SAVAŞI

Bu kadar yardım ve destekten sonra Müslümanlar, Ebû Cehil komutasındaki Kureyş ordusu ile savaşa girdiler ve Ebû Cehil başta olmak üzere yetmiş müşriği öldürdüler. Müslümanlardan da on dört kişi şehit oldu. Bu sırada Müslümanların, sabırlı davranıp duruşlarını bozmadan savaşı sürdürmeleri ve geri çekilen müşrikleri takip etmeleri gerekiyordu. Onu yapmadıkları gibi yetmiş kişiyi de esir alıp Medine'ye döndüler. Halbuki Allah Teâlâ, daha önce şu âyetleri indirmişti:

"Ey inanıp güvenenler! Ordu halinde kâfirlerle karşılaştığınızda sakın onlara arkanızı dönmeyin. Savaş için mevzi tutma ya da bir birliğin yanında yer alma dışında kim o gün arkasını dönerse Allah'ın gazabına uğrar. Varacağı yer cehennem olur. Ne kötü hale gelmektir o!" (Enfâl 8/15-16)

"Onları savaşta yakalarsan öyle bir dağıt ki, arkalarındakiler de dağılsınlar. Belki akıllarını başlarına alırlar." (Enfâl 8/57)

Allah'ın onca yardımına rağmen Müslümanlar Bedir'de sabır ve cihad imtihanını kaybettiler. Bunu, o sırada inen şu âyetten öğreniyoruz:

"Savaş alanında düşmanı etkisiz hale getirene kadar hiçbir nebînin esir alma hakkı yoktur. (Ey Müslümanlar) Siz, hemen elinize geçecek şeyler istiyorsunuz. Allah ise sonrasını istiyor. Üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır." (Enfâl 8/67)

Allah Teâlâ kimseyi gücünün üstünde bir şeyden sorumlu tutmaz (Bakara 2/286). Başta Nebîmiz olmak üzere bütün sahabeyi, düşmanı etkisiz hale getirmeden esir aldıkları için sorumlu tutmuş olması, bunu yasaklayan Muhammed 47/4. âyetin daha önce indiğinin açık delilidir. O âyetteki emre uymayan Müslümanlar, ellerine geçecek ganimeti istiyor, Allah ise Mekkeli müşrikleri tümüyle etkisizleştirmelerini istiyordu. Allah Teâlâ bu iradesini şöyle açıklamıştı:

"Allah, (İsrâ 17/76-77. âyetlerle) yaptığı vaadini gerçekleştirmek ve o kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu." (Enfâl 8/7)

Bunun için daha önce savaşla ilgili şu kuralı koymuştu:

"Âyetleri görmezlikte direnenlerle (kafirlerle) savaşta karşılaşıncaya boyun köklerini vurun. Etkisiz hale getirince onları, sıkı güvenlik çemberine alın (esir alın)." (Muhammed 47/4)

Nebîmiz başta olmak üzere Bedir Savaşına katılan Müslümanlar, bu ayetlere aykırı davranarak iki büyük günah işlemişlerdi. Bunlardan biri, düşmanı takip etmeme diğeri de onları etkisiz hale getirmeden esir alma günahıydı. Bu yüzden Allah, Mekke'nin fethi ile ilgili iradesinin arkasından "ol" emrini vermedi ve fetih gerçekleşmedi, Eğer Allah'ın iradesi gerçekleşseydi Mekkeliler bitecek, Uhud ve Hendek Savaşları olmayacak, Hudeybiye antlaşmasına da ihtiyaç kalmayacaktı.

Burada Allah'ın iradesi ile ilgili tahrifi gözler önüne sermek gerekir. Ömer Nasuhi Bilmen bu konuda şöyle der:

*Allah'ın iradesi ezeldir. Allah yaratacağı şeyleri bu irade sıfatı ile hikmetine göre meydana getirmeyi diler ve dileği şey mutlaka olur*¹⁶.

Bu anlayış Kur'an'a aykırıdır. Çünkü Allah'ın iradesi ancak O'nun "ol" emrini vermesi ile gerçekleşir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Bir şeyi irade ettiğinde yaptığı, sadece ona "ol" demektir; sonra o şey oluşur." (Yâsîn 36/82)

16 Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, Allah'ın Sıfatları.

İrade edildiği zaman o şey'in sadece kaderi /ölçüsü vardır. Oluştuktan sonra da kendisi var olur.

Müslümanların işlediği iki büyük günaha rağmen Allah, Rûm 1-6. âyetlerle verdiği sözü tuttu ve müminleri Bedir Savaşında galip getirdi. Bunu da şu ayetten öğreniyoruz:

“(Rumların Perslere galip geleceği gün sizi sevin-direceğine dair) Allah'ın yazılı kararı olmasaydı bu tutumunuzdan dolayı kesinlikle büyük bir azaba çarpılırdınız.” (Enfâl 8/68)

Büyük azab= عَذَابٌ عَظِيمٌ ifadesi tam 14 ayette geçer. Bunların yedisi kafirler¹⁷, ikisi münafıklar¹⁸, beş tanesi de büyük günah işleyen müminler içindir¹⁹. Bu âyet de son beş ayetten biridir.

Allah, şu ayeti de indirdi, Müslümanlara o esirlerden fidiye alma izin verdi ve onları sevindirdi:

“Artık aldığınız ganimeti helal olarak, rahatlıkla yiyebilirsiniz. Allah'a karşı yanlış yapmaktan sakının. Allah bağışlar, ikramı boldur.” (Enfâl 8/69)

Görüldüğü gibi savaşı kazanmak imtihanı kazanmak değildir. Ele geçen imkanlar veya bunların elden çıkması, birer imtihan sorusudur. İmtihanı kazandıran şey, şartlar ne olursa olsun, kişinin duruşunu bozmadan, Allah'ın emirlerine uymak için elinden geleni yapmasıdır.

D- BEDİR SAVAŞI SONRASI GELİŞMELER

Müslümanlar Bedir Savaşında hem düşmanı takip etmeme hem de onları etkisiz hale getirmeden esir alma suçu işledikleri için tevbe etmeleri gerekiyordu. Tevbe, yaptığına pişman olup o günahı terk etmek, tekrar yapmamaya karar vermek ve yaptığı yanlış, imkanları ölçüsünde düzeltmektir²⁰. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

17 Bakara 2/7, 114, Âl-i İmrân 3/105, 176, Mâide 5/33, Nahl 16/106, Câsiye 45/10.

18 Mâide 5/41, Tevbe 9/101.

19 Enfâl 8/68, Nahl 16/94, Nûr 24/11, 14, 23.

20 el-Müfredât توب md.

“Ayetlerimize inanıp güvenenler sana gelince de ki: ‘Selam size! Rabbiniz, bol bol ikramda bulunmayı kendine görev olarak yazmıştır. Şöyle ki; içinizden kim bir cahillik ederek²¹ kötülük yapar, ardından da tevbe eder ve yaptığı yanlışları düzeltirse iyi bilsin ki Allah'ın bağışlaması çok, ikramı boldur.” (En'âm 6/54)

“Zaten senin Rabbin, bir cahillik ederek kötülük işleyen, ardından da tevbe eden ve yaptığı yanlışları düzeltenlerden yanadır. İşte senin Rabbin bütün bunların ardından o kişilerin kusurlarını örter ve onlara ikramda bulunur.” (Nahl 16/119)

Bu âyetlerden dolayı Nebimiz başta olmak üzere Bedir Savaşına katılan Müslümanların, yaptıklarına pişman olup o suçları bir daha işlememeleri ve imkanları dahilinde Mekke'yi fethetme çabası içine girerek tevbele-rinin kabul edilmesi için çalışmaları gerekiyordu.

1- Uhud Savaşı

Bedir Savaşında Müslümanların başarısız olduklarını bildiren ayetlerin Mekkelilere ulaşmamış olması düşünülemez. Müşrikler, Bedir'den sonra Nebimizin, Medine Vesikasına aykırı davranan Yahudi kabilesi Benî Kaynukâ'yı sürgün etmesini fırsata çevirerek Yahudi liderlerinden Kâ'b b. el-Eşref ile görüştüler ve ondan destek sözü aldılar. Bir yıl sonra (7 Şevval 3 /23 Mart 625) 3000 kişilik bir ordu ile Medine'ye baskına geldiler. Nebimiz onları, şehrin 5 km. uzağındaki Uhud'da karşıladı²². Müslümanlar Allah'ın yardımıyla onları yendiler. Sonra cesaretleri kırıldı, anlaşmazlığa düştüler ve yine düşmanı takip etmediler. Onların bir kısmı ganimet peşine düştü. Bedir'de inen âyetlerden dolayı bunların Allah'ın gazabına sebep olacağını bilen

21 Âyette geçen جَاهِلِيَّةٌ = cehâlet'in Türkçe karşılığı cahillik veya cahillik etmektir. Cahillik, bilmemek, cahillik etmek de yanlış iş yapmaktır. Züleyha ve diğer kadınların onu elde etmeye çalışmaları karşısında Yusuf aleyhisselamın söylediği şu sözler, cahillik etme anlamına uygun düşmektedir: **“Rabbim! Bu kadınların istediklerini uymaktansa hapsi tercih ederim. Onların oyununu benden savmazsan onlara karşı çocukça davranır ve cahillik edenlerden olurum.”** (Yûsuf 12/33). Yusuf (as) kendine hâkim olamamaktan korkuyordu. Allah Teâlâ kimseye gücünün üstünde bir sorumluluk yüklediği için (Bakara 2/286) bu âyette geçen cehalet kelimesine “bilmeden” anlamı verilemez.

22 Muhammed Hamidullah, Casim Avcı, Uhud Gazvesi, DIA. İstanbul 1-2012, c.42. s. 54-57.

müşrikler geri dönüp Müslümanlara ağır bir darbe vurdular. Bunu şu âyetten öğreniyoruz:

“Bakın! Allah size verdiği sözü tuttu; onun izniyle kâfirleri kırıp geçiriyordunuz. Elde etmek istediğini-zi (zaferi) göstermesinden sonra cesaretiniz kırıldı. Ne yapacağınız konusunda anlaşmazlığa düştünüz ve emre uymadınız (düşmanı takip etmediniz). Kiminiz hemen eline geçecek olanı (ganimeți) istiyor, kiminiz de sonrasını istiyordu. Sonra (Allah) sizi, yıpratıcı bir imtihandan geçirmek için onlar karşısında mağlup hale getirdi. Ama yine de sizi affetti. Allah’ın inanıp güvenenlere ikramı boldur.” (Âl-i İmrân 3/152)

Bu sırada Müslümanlar Nebimizi tek başına bırakıp Uhud Dağına doğru kaçtılar. Ama o, duruşunu bozmadı ve Müslümanları emre uymaya çağırırdı. Bunu şu âyetten öğreniyoruz:

“Resulümüz /Elçimiz arkanızdan çağırdığı halde kimseye bakmadan dağa tırmanıyordunuz. Allah, üst üste verdiği sıkıntılarla size iyilik yaptı ki elinizden kaçana da başınıza gelene de üzülmeysiniz²³. Allah yaptığınız her şeyin iç yüzünü bilir.” (Âl-i İmrân 3/153)

Muhammed aleyhisselamın onları Allah’ın resulü / elçisi sıfatıyla çağırması, onlara âyetler okumasıdır. Çünkü resulün görevi sadece âyetleri tebliğdir (Mâide 5/99). O, Allah’ın emrine uydu, düşmanın önünde tek başına kalmasına rağmen kaçmadı ve şu âyetleri yüksek sesle okuyarak Müslümanları da emre uymaya çağırırdı:

“Ey inanıp güvenenler! Ordu halinde kâfirlerle karşılaştığınızda sakın onlara arkanızı dönmeyin. Savaş için mevzi tutma ya da bir birliğin yanında yer alma dışında kim o gün arkasını dönerse Allah’ın gazabına uğrar. Onun varacağı yer cehennem olur. Ne kötü hale gelmektir o!” (Enfâl 8/15-16)

Bu âyetleri duyan Müslümanlar hemen geri döndüler. Çünkü Bedir’de Mekke’yi ellerinden kaçırmalarının asıl

sebebi, bu âyetlere uymamış olmalarıydı. Yine uymazlarsa bu defa, her şeylerini kaybederlerdi. Müslümanların geri döndüğünü gören Kureyşliler, paniğe kapılıp kaçtılar. Emre uyanlar rahat bir nefes aldılar. Bunu, şu âyetten öğreniyoruz:

“Üzüntü veren hallerden sonra Allah size bir güven duygusu ve bir kesimi rahatlatan tatlı bir uyku verdi. Bir kesim de kendi derdine düşmüştü. Allah hakkında gerçek dışı kuruntulara, cahiliye kuruntularına kapılarak ‘Bu işten elimize ne geçti ki?’ diyorlardı. De ki: ‘Bu iş bütünüyle Allah içindir.’ Sana açamadıklarını içlerinde gizliyor, ‘Bu iş lehimize olsaydı burada öldürülmezdik!’ diyorlardı. De ki: ‘Evlernizde bile olsaydınız, öldürülecekleri yazılanlar, düşecekleri yere kadar gelirlerdi.’ Bunlar, Allah’ın içinizde olanı denemesi ve kalplerinizdeki kirleri iyice gidermesi içindir. Allah içinizde ne olduğunu iyi bilir.” (Âl-i İmrân 3/154)

Bu âyette geçen: *“Evlernizde bile olsaydınız, öldürülecekleri yazılanlar, düşecekleri yere kadar gelirlerdi.”* ifadesi, gerçek kaderi gösteriyor. Çünkü ecel, ana rahmindeki döllenenin arkasından kayda geçer (En’âm 6/2). Ecel gelince bir an bile erteleme olmaz (Nahl 16/61).

Allah’ın emirlerine uyup rahat bir gece geçiren Müslümanlar, dinlendikten sonra düşmanı takibe koyuldular ve mağlupken galip duruma geldiler. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

“Savaşta yara aldıktan sonra Allah’ın ve Elçisinin çağrısına uyanlar, onların içinden güzel davranış gösterip yanlışlardan korunanlar, büyük bir ödül hak ederler. Bunlara bazı kimseler şöyle demişlerdi: ‘O insanlar (Mekke ordusu) size karşı toparlandı, onlardan korkun²⁴!’ Bu söz onların güvenlerini artırdı ve şöyle dediler: ‘Allah bize yeter. En iyi vekil /dayanak O’dur!’

Sonra onlara bir kötülük dokunmadan Allah’ın niyeti ve ikramı ile geri döndüler. Onlar, Allah’ın rızasının peşindeydiler. Allah büyük ikram sahibidir.

23 Allah size ölümü gösterdi ki sitmaya razı olabilirsiniz.

24 Galip duruma gelmişken geri çekilen Mekkelilerin, yeni bir hücum için toparlandıkları haberi yayılıyordu.

O sözü söyleyen Şeytan, sadece kendi yandaşlarını korkutur. İnanıp güveniyorsanız onlardan korkmayın, Ben'den korkun!” (Âl-i İmrân 3/172-175)

Uhud Savaşı ile ilgili rivayetlerde Nebîmizin, bir kılıç darbesiyle yüzünden yaralandığı, miğferinin ikiye bölünüp halkalarının yüzüne battığı, atılan bir taşla alt dudağının yarıldığı, bir dişinin kırıldığı, ayrıca alınından yaralandığı ve bir çukura düşüp diz kapaklarının yaralandığı iddiaları yer alır. Ebû Bekir, Ömer ve Ali ile birlikte bir grup sahâbinin onu korumak için etrafında halka oluşturduğundan da söz edilerek ayetlerde anlatılan gerçekler dikkatlerden gizlenir. Bunların doğru olma ihtimali yoktur. Çünkü Kur'ân, Nebîmizin düşman karşısında tek başına kaldığını ve duruşunu bozmadan, Allah'ın elçisi olarak tebliğ görevini sürdürdüğünü bildiriyor. Ayrıca Allah onu, insanlardan koruyacağına dair söz vermiştir.

“Ey Elçi! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Bunu yapmazsan, elçilik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah, seni insanlardan korur. Allah, ayetleri görmezlikte direnen topluluğu yola getirmez.” (Mâide 5/67)

2- Benî Kurayza Kuşatması

Müslümanların durdurulamayan başarıları, başta Mekkeliler olmak üzere bütün çevreyi rahatsız etmişti. Hicretin 5. yılında Kureyşliler, Hayber Yahudileri, Gatafânîliler, Fezâreliler, Esedoğulları ve Süleymoğulları gibi birçok topluluk, Müslümanları boğmak için hep birlikte Medine'ye baskın yapıp Hendek Savaşına sebep oldular. Medine Vesikası gereği bu savaşta Benî Kurayza Yahudileri, Müslümanların yanında yer aldı ama savaş sırasında anlaşmaya aykırı davranarak Mekke ordusuna destek verdiler²⁵. Kuşatma bitip düşman çekilince Nebîmiz, Benî Kurayza'ya yöneldi ve onları kuşatma altına aldı. Bu sırada onları şu âyetlerden öğreiyoruz:

“Allah, ehlikiptan, düşmana arka çıkanların kalplerine korku saldı ve onları kalelerinden indirdi. Ki-

mini öldürüyor, kimini de esir alıyordunuz. Onların yerini yurdunu, mallarını ve henüz ayak basmadığınız yerleri size verdi. Allah her şeye bir kader/ bir ölçü koyar.” (Ahzâb 33/26-27)

Muhammed Suresinin 4. âyeti gereği Benî Kurayza esirleri, fidye karşılığı veya karşılıksız serbest bırakılacaktı. Bütün malları ellerinden alındığı için elbette karşılıksız serbest bırakılmışlardır. Nebîmiz Bedir Savaşında bu âyete uymadığı için ağır bir şekilde suçlanmıştı (Enfâl 8/67-68). Bu savaşta da uymasaydı daha ağır suçlama ile yüzyüze gelirdi. Bu husus, çok açık olmasına rağmen hadis kitaplarına sokulan iddialara göre Nebîmiz, Benî Kurayza esirlerine, Muhammed Suresinin 4. âyetini uygulama yerine Evs kabilesinden Sa'd b. Muâz'ı hakem tayin etmiş, o da yetişkin erkeklerin öldürülmesine, kadınlarla çocukların ve malların ganimet olarak paylaşılmasına karar vermiş, güya Nebîmiz de bu kararı uygulamıştır²⁶. Bu davranış, onu ve ashabını kafir yapar. Çünkü herhangi bir âyeti görmezden gelenlerle ilgili olarak Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Allah'ın indirdiği kitaptan bir şey gizleyen ve karşılığında geçici bir menfaat elde edenler, karınlarına sadece ateş doldurmuş olurlar. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz ve onları aklamaz. Onların hak ettikleri acıklı bir azaptır.” (Bakara 2/174)

Maalesef mezhepler, Nebîmize ve ashabına yapılan bu büyük iftirayı delil alarak savaş esirlerinden buluşa ermiş erkeklerin öldürülebileceğini ittifakla kabul etmişlerdir²⁷. Böylece hem Nebîmizi hem de ashabını itibarsızlaştıran İsrailoğullarının oyununa gelmişlerdir. İsrailoğullarının bu tür faaliyetlerine karşı Allah Teâlâ Nebîmizden şöyle bir uyarıda bulunmasını istemişti:

“Allah'ın âyetlerini görmezlikte direnenlere, haklı bir sebep olmadan nebileri öldürenlere /itibarsız-

26 Ahmet Özel, Esir, DİA, İstanbul 1995, c. 11, s. 382-389. Bu rivayetler Sahih-i Müslim, Tirmizî, Nesâî, Sünen-i Ebî Davud'da yer alır. Ayrıntılı açıklama için bkz. <http://www.hab-lullah.com/?p=2100>

27 Sünni kaynak: İbn Kudâme Cemâlüddîn Yüfuf b. Hasen el-Makdisî (909/1503), el-Muğnî, c. 11, s. 393-394, Dar'ul-fikr, Beyrut, 1405 h. Şii kaynak: el-Hasen b. Yusuf b. el-Mutahhar (ö. 726 h.), Tahkik ve neşr, Müessesetü âl-i Beyt, c. 9, s. 148. İran, Kum 1414 h.

laştıranlara, doğruluktan şaşılmamasını isteyenleri de öldürenlere /itibarsızlaştıranlara acıklı bir azabın müjdesini ver. Çalışmaları, dünyada da âhirette de boşa çıkacak olanlar onlardır. Onların yardımcıları da olmaz.” (Âl-i İmrân 3/21-22)

“Acıklı bir azabın müjdesini ver” emrini ilk yerine getiren Muhammed aleyhisselamdır. O zaman onun karşısında herhangi bir nebîyi öldürmüş biri yoktu. Allah koruma sözü verdiği için onu da öldüremezlerdi (Mâide 5/67). Öldürme anlamı verilen katل= قتل kelimesi, itibarsızlaştırma anlamına da gelir.²⁸ Bu sebeple bu gibi âyetlerdeki katل kelimesine “itibarsızlaştırma” dışında bir anlam verilemez. Kur’an’a göre bunu yapanlar İsrailoğullarıdır²⁹. Şu âyetlere göre onlar, Nebîmizi itibarsızlaştırma faaliyetlerini, o hayatta iken başlatmışlardır:

“Ehli kitaptan /kitaplarında uzman olanlardan bir takımını bu kitaptan /Kur’an’dan okuyormuş gibi yapar ki onu bu kitaptan sanasınız; ama bu kitaptan değildir. ‘O, Allah katındandır.’ derler; ama Allah katından da değildir. Onlar, Allah’a karşı bile yalan söylerler.

Allah’ın kendisine kitap, hikmet ve nebîlik verdiği bir kişinin insanlara, ‘Allah’tan önce bana kul olun!’ deme hakkı yoktur. Onun diyeceği şudur: ‘Kitabı bilmenize³⁰ ve üzerinde çalışmanıza karşılık Rabbinizden yana tavır koyan kimseler olun.’ (Âl-i İmrân 3/78-79)

Allah sistemini, imtihan için kurduğundan kimseyi insan ve cin şeytanlarına karşı korumaz. Nitekim Adem ve Havva’yı İblis’e karşı uyarılmış ama korumamıştır. Aynı şekilde bizi de Ehli kitabın bir kesimine karşı uyarılmış ama onlara karşı korumamıştır. Allah’ın uyarıları şöyledir:

“De ki ‘Ey Ehli kitap /kitaplarında uzman kişiler! İnanmış kimseleri neden Allah’ın yolundan uzaklaştırmaya çalışıyorsunuz? Neden siz gerçekliğine şahit olduğunuz halde o yolu çarpıtma peşindediniz? Allah, yaptığınız hiçbir şeye ilgisiz kalmaz.’

Ey inanıp güvenenler! Kendilerine kitap verilenlerin bir kesimine gönüllü olarak boyun eğerseniz inanıp güvendikten sonra sizi kâfir yaparlar.” (Âl-i İmrân 3/99-100)

28 el- Müfredât, قتل md.

29 Bakara 2/65, Âl-i İmrân 3/21, 112, 181, 182, Nisa 4/155.

30 Kelimenin yaygın olan kıraati ta’lamune = تَعْلَمُونَ şeklindedir (Taberî). Meal, bu kıraate göre verilmiştir.

Yahudiler, Tevrat'ı devre dışı bırakmış, yerine Yahudi âlimlerin yorumlarını içeren Sözlü Tevrat'ı yani Talmud'u geçirmişlerdir. Onlara göre Allah Musa aleyhisselama, kitap ile birlikte onun açıklaması niteliğindeki Talmud'u da vermiştir³¹. Tevrat, sadece ibadette okunur. Tek kaynak Sözlü Tevrat yani Talmud'dur. Problemlere çözüm, Yazılı Tevrat'ta değil, Sözlü Tevrat'ta aranır³².

Sözün Arapça karşılığı "hadis"tir. Nebîmiz, hadislerinin yazılmasını yasaklamış ve şöyle demiştir:

"Benden bir şey yazmayın. Kim benden, Kur'an dışında bir şey yazmışsa onu yok etsin. Benim sözlerimi anlatabilirsiniz, onda bir sıkıntı yoktur." (Müslim Adâb 32)

Hadisleri bir araya getirmeyi düşünen Halife Ömer'in bunu çok düşündüğü ve sahâbilerle istişare ettikten sonra, "Size bir sünen kitabı yazmaktan bahsetmiştim. Fakat sonradan düşündüm ki sizden önce Ehli kitap, Allah'ın kitabından başka kitaplar yazmış ve o kitaplar üzerine düşerek Allah'ın kitabını terk etmişlerdir. Yemin ederim ki Allah'ın kitabını hiçbir şeyle gölgelemem"

Ömer radiyallahu anh, kaza ve kaderle ilgili yanlış yorumları engellemiştir.³³

Ali radiyallahu anhin da yanlış kader inancı konusunda ciddi tepkileri vardı. Bir ihtiyar ona, "kaza ve kader bizi nasıl yönetiyor?" diye sorunca şöyle demişti:

"Yazıklar olsun! Herhalde sen kazayı zorunlu, kaderi olmuş-bitmiş sanıyorsun! Öyle olsa sevap, ceza, vaad, azab tehdidi, emir ve yasaklar anlamsızlaşır! Allah'ın günahkârı yeren, iyi davrananı da öven bir sözü olmazdı. Güzel davranan, kötü davranana göre övgüye layık olmaz, kötü davranan da iyi davranana göre kötülenmeyi hak etmezdi. Senin söylediğin söz, putperestlerin, şeytan yandaşlarının, yalancı şahitlerin, iyi davranışlara

kör bakanların sözüdür. Onlar bu ümmetin kadercileri ve mecusileridir. Allah Teâlâ seçim hakkı tanıyarak emirler vermiş, uyarıda bulunarak yasaklar koymuştur. Kolay şeylerle sorumlu tutmuş, zor durumda kalanı isyankâr saymamış, kimseyi baskıyla itaat altına almamıştır. Yaratıklarına eğlence olsun diye elçi göndermemiş, gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri boşuna yaratmamıştır. Senin söylediğin kafirlik edenlerin tahminidir. Kafirlik edenlerin ateşten çekecekleri var!³⁴

Kur'an'da olmayan bir inanç esasının hadislerle konması Talmud anlayışının bir yansımasıdır. Tevrat yerine Talmud'u koyanların müşrik olduğunda şüphe yoktur. Allah Teâlâ müşriklerin, kaza ve kader konularında şöyle bir faaliyette bulunacağını bize bildirmiş ve şöyle demiştir:

"Müşrikler şöyle diyeceklerdir: 'Allah (bizi, sizin gibi) yapsaydı, biz de atalarımız da bir şeyi ona ortak koşmaz, hiçbir şeyi de haram kılmazdık.' Onlardan öncekiler de bu yalana sarıldılar ve sonunda baskınımızı tattılar. De ki 'Yanınızda bir bilgi var mı ki çıkarıp bize gösteresiniz. Siz sadece zanna uyuyorsunuz; siz sadece atıyorsunuz.'

De ki 'Kesin delil Allah'ındır. Gerekeni (size bırakmayıp) Allah yapsaydı³⁵ elbette hepimizi yola getirdi.'" (En'âm 6/148-149)

Allah Teâlâ bu âyetlerde, kendi tanımladıkları kader inancını savunanlara şu soruyu sormamızı istiyor: "Yanınızda bir bilgi var mı ki çıkarıp bize gösteresiniz." Ama onlar "sadece zanna uyudukları ve sadece attıkları" için bu konuda soru sorulmasını istemiyorlar.

31 Sâlime Leyla Gürkan, Talmud, DİA, c.39, s.550. 2010.

32 Baki Adam, Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat, s.169, Pınar yay.

33 Mustafa Fayda, Ömer, DİA.

34 İbnu Ebî'l-Hadîd, Şerhu Nehc'il-Belâğa, c. I, s. bab 76 (Mektebet'u-şia eş-Şâmîle).

35 Âyette geçen şâe = شاء fiilinin kökü, "var etme" anlamında olan şey = شيء'dir. (el-Müfredât md.). Allah her şeyi, bir ölçüye göre yaratır. (Kamer 54/49, Ra'd 13/8) İmtihanla ilgili şeyleri iyi ve kötü diye ikiye ayırmıştır. (Enbiyâ 21/35) Allah, herkesin doğru yolda olmasını ister (Nisâ 4/26) ama sadece iyi işler yapanı doğru yolda sayar. (Nûr 24/46) Yaptığının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu da kuluna ilham eder. (Şems 91/7-10) Buna göre şâe = شاء fiilinin öznesi Allah olursa "gerekeni yaptı" insan olursa "tercihinin gereğini yaptı" anlamına gelir.

3- Hudeybiye Antlaşması

Muhammed aleyhisselam Hendek Savaşından sonra gördüğü bir rüya üzerine, hac aylarından Zilkade ayında Medine'den ashabıyla birlikte hacca gitmek üzere Mekke'ye doğru yola çıktı. Kaynaklarda umre için çıktığı söylene de Kur'an bu seyahatin hac için olduğunu açıkça göstermektedir. Müşrikler, içlerinden bir türlü atamadıkları korkularından dolayı Müslümanları Mekke'ye sokmak istemediler ve karşılıklarına Hâlid b. Velid kumandasında 200 kişilik bir süvari birliği çıkardılar. Bunun üzerine Resûlullah, bir ağacın altında Müslümanlardan, Kureyş ordusuyla çarpışacaklarına dair söz aldı. Bunu şu âyetten öğreniyoruz:

“O ağacın altında sana bağlılık sözleşmesi yaparken Allah onlardan razı oldu. İçlerinde olanı bildi de üzerlerine bir sükûnet indirdi. Onları, yakın bir fetihle ödüllendirecektir.” (Fetih 48/18)

Müslümanlardaki kararlılığı gören Mekkeliler, büyük bir korkuyla kapılınca Müslümanlar Mekke'yi alacak duruma geldiler. Ama Allah, Nebî'mizin savaşa girmesini istemedi ve ayette zikrettiği fethin gerçekleşmesini erteledi. Bunun sebebini şu âyetlerden öğreniyoruz:

“Mekke'nin yanı başında size zaferi gösterdikten sonra onların elini sizden, sizin elinizi de onlardan çeken Allah'tır. Allah ne yaptığınızı görüyordu. Ayetleri görmezlikte direnenler onlardır. Sizin Mescid-i Haram'a girmenize de bekletilen hedyin /kurbanların varacağı yere ulaşmasına da engel olanlar onlardır. Onların arasındaki tanımadığınız mümin erkekler ile mümin kadınları, bilmeden çiğneme ve ondan dolayı üzüntü çekme ihtimaliniz olmasaydı (Mekke'yi fethederdiniz). Ama Allah, görevlerini yapanları ikramı ile kuşatmak için böyle yaptı. Eğer

onlar, ayrı bir yerde olsalardı Allah, Mekkelilerden kâfir olanları acıklı bir azaba çarptırırdı.” (Fetih 48/24-25)

Nebîmizin Hac için yola çıkmadan önce gördüğü rüya, sadık rüya idi. O sene olmasa da daha sonra mutlaka hacca gideceklerdi. Bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Allah, Elçisinin rüyasının gerçek olduğunu onayladı. Allah gerekli desteği verirse saçlarınızı kazıtmış veya kısaltmış olarak, Mescid-i Harama güven içinde, kesinlikle gireceksiniz. Allah sizin bilmediğinizi bilir; bu gerçekleşmeden önce, yakın zamanda size bir fetih (Mekke'nin fethini) sağlayacaktır.”

(Fetih 48/27)

Bu seyahatin umre değil hac seyahati olduğunun delili, bu ayette geçen, “saçlarınızı kazıtmış veya kısaltmış olarak, Mescid-i Harama güven içinde, kesinlikle gireceksiniz.” ifadesidir.

Bu seyahatin umre değil hac seyahati olduğunun delili, bu ayette geçen, “saçlarınızı kazıtmış veya kısaltmış olarak, Mescid-i Harama güven içinde, kesinlikle gireceksiniz.” ifadesidir. Çünkü bu ifade sadece hacılar için kullanılır. Hacılar Arafat ve Müzdelife vakfelerini yapıp şeytani taşladıktan sonra saçlarını kazıtırlar veya kısaltırlar, sonra Kabe'ye gelip farz olan tavaflarını yaparlar. Umrede ise önce tavaf sonra sa'y edilir. Saçların kazıtılması veya kısaltılması en son yapılır.

4- Günahların Affı İçin Mekke'yi Fetih Şartı

Hudeybiye dönüşünde inen Fetih Suresinde, Mekke'yi fethin önünde bir engel kalmadığını bildiren şu âyetler indi:

“Biz, (Mekke'yi) fethin önündeki engelleri, senin için tamamen kaldırdık. Bunu, senin işlediğin, önceki ve sonraki günahını bağışlamak, sana olan iyiliklerimizi tamamlamak ve seni doğru bir yola yö-

neltmek için yaptık. Bunun bir sebebi de sana, güçlü bir yardımda bulunacak olmamızdır.” (Fetih 48/1-3)

Ayette yer alan önceki günah, Bedir’de düşmanı takip etmeme (Enfal 8/15-16), sonraki günah da düşmanı etkisiz hale getirmeden esir alma günahıdır (Muhammed 47/4). Allah Teâlâ Nasr Suresini indirerek, Nebîmizin işlediği bu günahların affını, Mekke’yi fetih şartına bağladı.

“Allah’ın yardımı gelir, o fetih (Mekke’nin fethi) gerçekleşir, sen de insanların bölük bölük Allah’ın dinine girdiklerini görürsen işte o zaman, her şeyi güzel yapan Rabbin’e /Sahibine yönel ve bağışlanma dile! O, bütün tevbeleri kabul eder.” (Nasr 110/1-3)

Nebîmizin başından geçen bu olaylar, hem yanlış kader inancının Müslümanlara bulaştırılmaması hem de günahlardan nasıl tevbe edileceğinin insanlara gösterilmesi açısından çok güzel bir örnektir. Ayrıca yöneticilerin hedeflerine ulaşmaları için takınmaları gereken tavrın ne olması gerektiği konusunda da bulunmaz bir örnektir. Bütün bunlar, şu âyetin de gereklerindedir:

“Sizin için, Allah’tan ve âhiret gününden umudu olanlar ve Allah’ı çok ananlar için Allah’ın Elçisinde güzel bir örnek vardır.” (Ahzâb 33/21)

Sonuç

Kader, Allah’ın her bir şeye koyduğu ölçü, kanun ve kurallardır. Bu ölçülere uygun davranmanın tek yolu, Kur’an’a uymaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Rabbinizden size indirilen ne ise ona uyun; onu bırakıp kendinize daha yakın gördüklerinize uymayın. Bilgilerinizi ne kadar az kullanıyorsanız!” (A’râf 7/3)

Allah, sistemini imtihan için kurmuş, başarının ölçülerini koymuş ve şöyle demiştir:

“Şurası kesin ki içinizden cihad edenleri ve sabırlı / kararlı davrananları bilinceye ve gerçek yüzünüzü ortaya çıkarıncaya kadar sizi zorlu bir imtihandan geçireceğiz.” (Muhammed 47/31)

İmtihan, bilgi imtihanı değil, sabır ve cihad imtihanıdır.

Bu yüzden Allah, daha birçok âyette, sonucu önceden bilmediğini açıkça söylemiştir. Ama Allah’ın belirlediği kaderi /ölçüyü bırakıp kendilerine göre bir kader/ ölçü oluşturanlar, bunları kabul edemezler. Maturîdî mezhebinin kurucusu Ebû Mansûr el-Mâtürîdî (ö. 333/944) tefsirinde şöyle der:

“Allah’ın kişiyi imtihan etme ihtimali yoktur. Çünkü olacak şeyleri ezelden bilir, onların ne zaman olacağını da ebede kadar bilir³⁶.”

Eş’ârî mezhebinin kelim ve tefsir âlimlerinden Fahreddin er-Râzî (ö. 606 h.) de şöyle der:

“İmtihan, tecrübe ve sinama gibi şeyler bizde olur; çünkü emir verdiğimiz kişinin ne yapacağını bilmeyiz. Bizim örfümüzde böyle kullanımlar çok olduğu için Allah’ın, kendi emir ve yasaklarını, mecaz olarak imtihan diye nitelemesi uygun olmuştur. Zira bir şeyin iç yüzünü öğrenme çabası ve imtihan Allah’a yakıştırılmaz. Çünkü o, ezelden ebede, sınırsız bütün bilgileri, ayrıntılarıyla birlikte bilir³⁷.”

Bunlar kaderi; **“insanların sorumluluk doğuran eylemlerini, Allah’ın ezelde irade edip zamanı gelince yaratması³⁸”** şeklinde tanımladıkları için çıkmaza girmişler ve Allah’ı da kendilerine göre tanımlamak zorunda kalmışlardır. Bir şey, ona benzer şeylerle tanınıp tanımlanabilir. Allah’ın bir benzeri olmadığı için o kendini nasıl tanıtmışsa ancak öyle tanıyabiliriz. İlgili âyetler şöyledir:

“Hiçbir bakış Allah’ı tam olarak kavrayamaz ama o, bütün bakışları kavrar. En ince ayrıntıları ve her şeyin iç yüzünü bilen odur. Rabbinizden size, kendisini tanıtan göstergeler /âyetler gelmiştir. Kim onları görürse kendi lehine olur. Kim de körlük ederse kendi aleyhine olur. (Onlara de ki:) Ben sizin koruyucunuz değilim.” (En’âm 6/103-104)

Allah sistemini imtihan için kurduğunu, sonucu önce-

36 Ebu Mansur el-Maturîdî, Te’vîlât, Thk: Ertuğrul Boynukalın, Kontrol: Bekir Topaloğlu, İstanbul, 2006, Bakara 124. âyetin tefsiri, c. 1, s. 226.

37 Fahreddin er-Razi, Et- Tefsiru’l-Kebir, Daru İhyai’t-Turasi’l-Arabi, Beyrut-Lübnan, 1999/1420, Bakara 124. âyetin tefsiri, c. 2, s. 31.

38 Yusuf Şevki Yavuz, “Kader”, DİA, c. 24. s. 58-63, 2001, İstanbul.

den bilmediğini söylüyorsa ona inanmak zorundayız. Yanlış kader anlayışını savunanlar, Allah'a âlim demeye çalışırken zâlim dediklerini bilmiyorlar. Bunların zihinleri, Allah'ın her şeyi bildiğine dair âyetlerle karıştırılır. Allah elbette her şeyi bilir. Arap dilinde "şey" varlık anlamındadır³⁹. Olmayana şey denmez. İmtihan bilgi imtihanı değil, cihad ve sabır imtihanıdır. Cihad, düşmanın, şeytanın ve arzuların baskısına var gücüyle direnmek⁴⁰ sabır ise şartlar ne olursa olsun kararlı davranıp duruşunu bozmamaktır⁴¹. Bedir Savaşı ile ilgili âyetlerde görüldüğü gibi bunlar, imtihanla yüz yüze gelmeden bilinemez.

Yanlış kader anlayışını savunanlar şu âyeti de kendilerine delil alırlar:

"Yeryüzünde ve kendinizde olan her şey, onu ayrı bir varlık olarak yaratmamızdan önce mutlaka kayda geçirilmiş olur. Bu, Allah için kolaydır." (Hadîd 57/22)

Bu âyet, geleneksel kaderle ilgili değildir. Çünkü Allah, bir şeyi önce kayda geçirir, sonra yaratır.

"De ki, bize Allah'ın yazdığı dışında bir şey olmaz. O bizim en yakınımızdır. Müminler yalnız Allah'a güvensinler." (Tevbe 9/51)

Bizimle ilgili kaydın güzel olması için şöyle dua etmemiz öğütlenmiştir:

"Bu dünyada bize iyilik yaz, Âhirette de... Biz sana yöneldik..." (A'râf 7/156)

Kadercilerin iddia ettikleri gibi her şey ezelden belli olsaydı Kur'an'da şu âyet olmazdı.

"Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve bu elçinin yoluna girdik. Bizi (bu yola) şahit olanlarla birlikte yaz." (Âl-i İmrân 3/53)

Yanlış kader anlayışını kabul ettirmeye çalışanlar, bazı âyetlere de yanlış mealler vermişlerdir. O ayetlerden biri şöyledir:

39 el-Müfredât شئ md.

40 el-Müfredât, جهد md.

41 el-Müfredât صبر md.

"Allah dileseydi, sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat O, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz⁴²." (Nahl 16/93)

Bu yanlış mealler için şâe = عاش fiilinin anlamı değiştirilmiştir. Fiilin kökü, "var etme" anlamında olan "şey = شيء" kelimesidir⁴³. Onun, açıkça zikredilmeyen ama cümlenin akışından anlaşılabilir bir mefulü yani nesnesi mutlaka olur. Eğer fiil, imtihanla ilgili âyetlerde geçer, öznesi de Allah olursa anlamı "(kulunun tercih ettiğini) var etti" şeklindedir. Özne insan olursa o zaman da "(tercih ettiğini) yaptı" anlamına gelir. Şâe fiilinin anlamını bozanlar, ona "isteme ve dileme" anlamı vermişler ve bunu, sözlüklere sokmayı bile başarmışlardır. Anlam değişince özneler de değişmiş ve Kur'an, çelişkili bir kitap haline getirilmiştir⁴⁴. Yukarıdaki âyetin doğru anlamı şudur:

"Yapılması gerekeni Allah yapsaydı hepinizi tek bir toplum (ümmet) haline getirirdi⁴⁵. Ama Allah, (sapıklığın) gereğini yapanı sapık sayar, (doğru yolda olmanın) gereğini yapanı da yoluna kabul eder. Yaptıklarınızdan elbette sorumlu tutulacaksınız." (Nahl 16/93)

Bütün bunlar, İsrailoğullarının, daha Nebîmiz hayatta iken başlattıkları ve daha sonra kabul ettirdikleri Kur'an'sız din anlayışının çağımızdaki devamından ibarettir. Onlar, dünyanın her yerinde kurdukları eğitim kurumları ile bu faaliyetlerine devam etmekte, Kur'an'sız İslam anlayışıyla yetiştirdikleri gençleri, akademisyen sıfatıyla Müslümanların üniversitelerine göndermektedirler. Yapmamız gereken tek şey, Allah'ın rızasına odaklanmak, O ne diyorsa onu yapmaktır. O'nun ne dediğini öğreneceğimiz tek kaynak da Kur'an'dır.

42 Diyanet Meali http://www.kuran.gen.tr/?x=s_main&y=s_middle&kid=1&sid=16

43 Arap dilinde "şey = شيء" hem isim hem mastar olur. İsim olarak varlık, mastar olarak da var etme anlamına gelir. (el-Müfredât شئ md.)

44 şâe = عاش fiili ile ilgili ayrıntılı bilgiyi şu linktedir: <https://www.suleymaniyevakfi.org/akaid-arastirmalari/kuranda-sey-mesiet-irade-ve-fitrat.html>

45 Birini diğerinizden ayırmaz, hepinizi mümin yapardı. Bkz. Maide 5/48.